

Sogneraad, der kun havde med nogle smaa, ret betydningsløse lokale kirkelige Anliggender at gøre, og dernæst var et Valgnævn, der skulde have Indflydelse paa Præsteansættelse — det var deres Hovedopgave —, er Stillingen nu bleven den, at Menighedsraadene blive Grundlaget for en Kirkeforfatning. Det forekommer mig, at man her er ved at foretage et Skridt, der gaar i modsat Retning af den Retning, som man her i Folketinget i henvend et halvt hundred Aar har været stemt for. Jeg minder om de Bestræbelser, der vare oppe f. Eks. i 80-erne. Jeg minder om den bekendte Askov'ske Adresse i 1881, da en Række Præster og Lægmand af den grundtvigske Retning stillede deres saakaldte kirkelige Frihedskrav. Det var en hel anden Retning, disse Krav pegede i. Det var ingenlunde Kravet om en tyngden selvstændig Organisation af Statskirken. Tværtimod, det var Krav i Retning af det, som den ærede Minister kalder Folkekirkens Opløsning, men som fra den Side kaldtes større religiøs og kirkelig Frihed.

Den ærede Kultusminister svarede mig i Gaar ganske kort og sagde, at han kunde godt forstaa, at jeg var imod denne Kirkekommission, thi mit kirkelige Ideal var, at Folkekirken efterhaanden opløses i fri Menighed, og at Kirkens Gods vender tilbage til Staten for der at finde en eller anden almennyttig borgerlig Anvendelse. Nu vel, det er mit Kirkeideal. Det er mit Partis Program paa dette Punkt: Statskirkens Ophævelse, Religionen erklæres for en Privatsag, Menighederne, de religiøse Samfund ordne selv deres Anliggender, som de ville. Ja, det er den Udvikling, jeg ønsker, og som mit Parti ønsker. Men jeg troede oprigtig talt, at der var mange og stadig flere frisindede Mennesker i vore Dage, som delte denne Opfattelse: at er der noget, der bør være en Privatsag, er det dog vel Religionen, er der noget, som er meningsløst og stridende mod hele Tidens Aand og stridende mod al Frisind, er det dog vel dette, at Staten skal sætte sit Stempel paa en bestemt religiøs Anskuelse, paa en bestemt kirkelig Lære og sige, at det er den rette. Denne Statsautorisation af en eller anden Lære forekommer mig at være i den Grad stridende mod alt, hvad moderne frisindede Mennesker tænke sig, at jeg er gaaet ud fra, at mange dele den Opfattelse, som af den ærede Kultusminister i Gaar egentlig betegnedes som noget frygtelig noget, noget helt nyt, noget utænkeligt, en Retning,

som han slet ikke kunde være med til at støtte. Naar dette nu er Socialdemokratiets Princip, naar dette er vort Program, Statskirkens Ophævelse, Dannelsen af en Række fri Menigheder, der kunne ordne sig ganske som de ville, og naturligvis ogsaa kunne slutte sig sammen, hvis de ville, ville ærede Medlemmer forstaa, at vi maa være bestemte Modstandere af en Kirkeforfatning i den Forstand, som Gejstligheden altid tidligere har krævet og stadig kræver den, men vi troede ganske vist ogsaa, at vi her vare i Overensstemmelse med en Mængde Venstremænd og med dette Tings Flertal. Thi vel er det muligt, at de ikke alle gaa saa langt som vi, men at dog de fleste af dem ville være med til noget i samme Retning som vi, vare vi indtil for nogle Aar siden temmelig overbeviste om.

Det forekommer mig endog, at selve Grundloven i sine Paragraffer og i de Forhandlinger, der gik forud, pege i den Retning, jeg her har omtalt. Grundlovens § 3 siger, at den evangelisk-lutherske Kirke er den danske Folkekirke og støttes som saadan af Staten. Ordet „er“ betyder aabenbart „skal være“, ligesom i de to—tre andre første Paragraffer i Grundloven. Der staar, at Forfatningen er indskrænket monarkisk, og den lovgivende Myndighed er hos Rigsdagen og Regeringen. Der fandtes paa det Tidspunkt ikke noget af den Art, det var noget, der skulde komme. Paa samme Maade skal den evangelisk-lutherske Kirke være den danske Folkekirke og som saadan støttes af Staten. Den skal være Folkekirke, det vil sige Folkets Kirke, ejes, ledes og styres af Folket, være gennemtrængt af Folkets Aand. Det forekommer mig, at dette siger i den Retning, at det er Folket, der styrer den, men at Kirken ikke bliver en autonom Statskirke. Saa have vi den anden Paragraf, § 75, hvori det siges, at Kirkens Forfatning ordnes ved Lov. Altsaa Folkekirkens Anliggender ere en Lovgivningssag. Man hævdede bestemt fra Grundlovens Fædres Side, at det var en Lovgivningssag, man vilde ikke en Gang give saa meget Afkald derpaa, at man i Forvejen vilde indkalde en forberedende Synode eller en Kirkedag for at høre det, som nu kaldes Kirkens Røst. Man vilde ikke høre Kirkens Røst, man vilde høre Folkets Røst, naar man lovgav for Folkekirken. Kravet om først at høre Kirkens Røst blev forkastet efter Forslag af Tscherning og J. A. Hansen, og det blev slaaet fast, at kun Folkets Røst skulde